

Секція 2. Сучасна освіта: методологія, теорія і практика.
Роль соціально-гуманітарних дисциплін у системі вищої освіти.
Філософія та освіта: актуальні проблеми взаємодії.
Освіта в Україні: історичний досвід та виклики сьогодення.
Проблеми професійної підготовки фахівців у ЗВО.
Розвиток відомчої освіти: історія та сучасність

**ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ**

Бондар Ю. В., доктор філософії (PhD)

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

На сучасному етапі розвитку освіти, пов'язаного із входженням університетів в Європейський простір вищої освіти, утвердженням особистісно-діяльнісного, гуманістичного, аксіологічного, компетентнісного, студентоцентрованого підходів до організації освітнього процесу, актуалізується необхідність у формуванні творчої особистості педагога з нестандартним баченням, креативними ідеями, дивергентним мисленням. З огляду на це, важливим завданням постає вибір технологій, які б максимально сприяли розкриттю творчого потенціалу здобувачів вищої освіти, спонукали їх до навчальної діяльності та давали можливість самореалізуватися. Серед таких технологій надаємо пріоритетного значення інноваційній проєктній технології, яка здатна інтенсифікувати та урізноманітнити освітній процес.

Серед науковців, які займалися дослідженням особливостей використання проєктної технології в професійній підготовці майбутніх учителів варто відзначити І. Бей, А. Власенко, О. Зосименко, С. Ізбаш, О. Нагорну, Б. Павлюка, К. Степанюк, С. Шевцову та інших.

Мета дослідження полягає у визначенні основних переваг та недоліків використання проєктної технології в професійній підготовці вчителя початкової школи.

Т. Сілакова зазначає, що проєктна технологія є «цілісною системою дидактичних засобів (змісту; дослідницьких, пошукових, проблемних методів; прийомів), що дають змогу адаптувати освітній процес до організаційних і структурних вимог навчального проєктування» [1].

Погоджуємося з І. Прокопенком у тому, що наразі проєктна технологія активно впроваджується в сферу освіти, адже її можна успішно застосовувати під час вивчення будь-якої навчальної дисципліни. Використання даної технології, як зауважує науковець, дає можливість краще засвоїти навчальний матеріал, сприяє удосконаленню та розвитку дослідницьких умінь, критичного мислення, творчих здібностей, соціальних якостей особистості [2, с. 207].

Головна ознака проєктної технології – це органічна і повна узгодженість навчання з реальним життям, інтересами здобувачів. Мета навчального проєктування, на переконання В. Федорчук, полягає в здобутті досвіду практичної діяльності, а завдання – в спонуканні до самостійного здобуття знань та їх творчого використання для розв'язання практичних завдань проблемного характеру; сприянні розвитку комунікативних здібностей; розширенні кругозору; вдосконаленні вмінь використовувати дослідницькі прийоми: збір, аналіз,

узагальнення, систематизація інформації, висунення гіпотези, формулювання висновків [3, с. 58].

З психолого-педагогічної точки зору, найефективнішим та найперспективнішим видом проєктів, на думку З. Таран, є колективні міжпредметні проєкти, оскільки дають змогу упорядкувати знання та максимально наблизити їх до реального життя [4, с. 19].

Зауважимо, що проєктна діяльність, будучи продуктивною та досить ефективною, має ще й практичну цінність, оскільки її результатом є корисний матеріальний або нематеріальний продукт. Завдяки використанню проєктної технології, зазначають А. Кіктенко, О. Любарська, О. Пехота, навчання розширює сферу суб'єктивності в процесі творчості, самовизначення та конкретної участі. Наголосимо на основних завданнях (дидактичних, розвивальних, виховних), які, на думку науковців, вирішуються під час упровадження даної технології в освітній процес:

- формування вмінь самостійно конструювати свої знання;
- розвиток навчально-пізнавальних навичок;
- удосконалення вміння орієнтуватися в інформаційному просторі;
- розвиток дивергентного та критичного мислення, комунікативної сфери [5, с. 150–151].

Під час роботи над проєктом, у мікрогрупах, студенти набувають досвіду співпраці та соціальної взаємодії, використовують набуті знання для розв'язання певної проблеми в конкретній діяльності, зокрема, самостійно організовують власну роботу, реалізують поставлену мету та цілі, контролюють виконання завдань та здійснюють їх самоаналіз. Варто відзначити, що завдяки виконанню проєктів, здобувачі вищої освіти можуть продемонструвати такі знання та вміння:

- володіння комунікативними навичками;
- вміння синтезувати інформацію з різних навчальних дисциплін для розв'язання проблеми;
- здатність висувати гіпотези, аргументувати і доводити власну думку;
- володіння комп'ютерною грамотністю задля створення оригінального творчого продукту в різних програмах;
- знання основних дослідницьких методів (збір та обробка інформації, формулювання проблем, наукове обґрунтування отриманих результатів) [6, с. 6–7].

Упровадження проєктної технології в освітній процес змінює традиційний підхід до навчальної діяльності, що спрямовується на формування практичних умінь; здатності знаходити шляхи вирішення певних завдань, проблем через різноманітні форми діяльності. Використання даної технології підвищує рівень зацікавленості здобувачів вищої освіти навчальним предметом, викликає бажання та інтерес до його вивчення, дає можливість залучити їх до творчої, дослідницько-пошукової роботи. Серед переваг, З. Шацька, виокремлює ще й такі: розвиток навичок мислення високого рівня; покращення відвідування занять та формування позитивного ставлення до навчання; можливість творчого використання засвоєних знань; кращий рівень запам'ятовування інформації, завдяки вдумливому аналізу проблеми та пошуку шляхів її розв'язання; формування навичок командної роботи; формування вмінь презентувати отримані результати та конструктивно вирішувати конфліктні ситуації під час групової співпраці; створення можливостей для підготовки до участі в олімпіадах,

конкурсах, науково-практичних конференціях; надання свободи вибору [7, с. 379–380].

Позитивними сторонами проектної діяльності, на переконання С. Дубяги, є такі аспекти:

— сприяє розвитку креативного та критичного мислення на всіх етапах роботи здобувачів над проектом;

— дає можливість проявити активність та самостійність під час виконання індивідуальної частини проекту, планування, дослідження, оцінювання, вибору форми представлення кінцевого продукту;

— розвиває просторову уяву (визначення часу роботи над проектом, необхідних ресурсів, вміння обирати найкращі ідеї)[8, с. 39].

Незважаючи на велику кількість переваг, пов'язаних із використанням проектної технології в освітньому процесі вищого навчального закладу, під час даної діяльності можуть виникати певні труднощі та проблеми. Зупинимось детальніше на їхньому розгляді.

Зокрема, І. Прокопенко визначає наступні:

— використання проектної технології вимагає від викладача вищого педагогічного навчального закладу високого науково-методичного рівня підготовки;

— нечітке окреслення кола проблем, структурування предмету, необхідного для розробки проекту;

— невідповідність вибору викладачем типу проекту, відповідно до визначеної мети, цілей, завдань проектної діяльності, що негативно впливає на рівень мотивації та успішності;

— незрозуміле формулювання мети, завдань, цілей проекту і, як наслідок – неспроможність досягнути бажаних результатів;

— низький рівень матеріально-технічного забезпечення університету може ускладнювати проектну діяльність;

— неготовність студентів до виконання навчального проекту через його надмірну складність, небажання співпрацювати в групах, недостатній рівень теоретичної підготовленості для розв'язання поставлених завдань;

— відсутність співпраці викладачів із колегами інших факультетів задля розробки міжпредметних проектів [2, с. 207–208].

Також серед проблем, пов'язаних із упровадженням проектної технології, варто акцентувати увагу ще й на суттєвих витратах часу; труднощах в оцінці реального внеску кожного учасника в спільний кінцевий продукт; недостатній сформованості дослідницьких навичок у здобувачів першого курсу; неможливості відстеження роботи кожного студента; нерівномірності в засвоєнні навчального матеріалу [9, с. 145].

Отже, на основі вищевикладеного, можна констатувати, що використання проектної технології, для професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, має набагато більше беззаперечних переваг, що сприятиме формуванню в майбутніх фахівців ключових компетентностей та розширенню їх світогляду.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Сілакова Т. Т. Проектні технології підготовки студентів. *Вісник національного авіаційного університету. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2017. № 11. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/12571> (дата звернення: 07.02.2023).

2. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навч. посіб. 3-тє вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
3. Федорчук В. В. Педагогічні технології в початковій школі : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2014. 268 с.
4. Таран З. Трансформація ролі педагога в управлінні творчими та практико-орієнтованими проектами. *Відкритий урок*. 2004. № 5–6. С. 18–20.
5. Пехота О. М., Кіктенко А. З., Любарська О. М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. Київ : А.С.К., 2001. 256 с.
6. Гуревич Р. С. Використання сучасних технологій у ВНЗ. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2014. № 2. С. 3–10.
7. Шацька З. Я. Впровадження проектних технологій в діяльність ВНЗ: переваги та недоліки. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «Економічні науки»*. 2015. С. 374–383.
8. Дубяга С. М. Педагогічні технології в початковій школі : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. напряму підгот. «Початкова освіта». Мелітополь : Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 160 с.
9. Педорич А. В. Проектна технологія в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2019. Вип. LXXXVI. С. 140–145.

ВЕКТОРИ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS ЯК ОСНОВА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЕКТОРІЇ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 231 «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

*Бортун К. О., кандидатка філологічних наук
деканеса факультету психології та соціальних технологій
Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет»*

Індивідуальна освітня траєкторія стали чи не єдиним способом підтримки інтересу здобувачів до набуття необхідних для професійного життя компетентностей і навичок у часи пандемії та воєнного стану. Поринання у сферу м'яких навичок, так званих соціальних навичок або Soft Skills, з одного боку є внутрішньою мотивацією, бажанням особистості, а з іншого – вимагає доповнення отриманих компетенцій професійними навичками і результатами навчання. Зосередившись на аналізі прокладання індивідуальних освітніх траєкторій через векторизацію Soft Skills, автори даної роботи спробували узагальнити цей досвід для ширшого кола здобувачів.

Сучасний ринок праці характеризується динамізмом у частині вимог до молодих фахівців, що перманентно трансформує професіограму спеціалістів, зокрема у сфері практичної психології та соціальної роботи. Від працівників очікують не лише знань і умінь високого рівня, а й здатності до самоорганізації, гнучкості, готовності до навчання, орієнтацію на навички комунікації у діловій сфері спілкування, нетворкінг, компетенції ведення перемовин, володіння хмарними технологіями та вебзастосунками, офісними програмами тощо.

Саме тому пріоритетною для студентів ОПП «Соціальні міжнародні проекти та іноземна мова» ПВНЗ «Європейський університет» стала підготовка фахівців, мотивованих до інноваційної професійної діяльності на основі європейських стандартів надання освітніх послуг. В основі цих принципів – креативність, академічна доброчесність, знання іноземних мов, інформаційна компетентність та низка інших факторів.